РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.

"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу;
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.

"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. Дж., четвер 23-го вересня 1915. Ч. 112. | VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Thursday, September 23, 1915. N. 112.

РОСІЙСЬКА АРМІЯ РОЗДІЛЕНА НА ТРИ ЧАСТИ.

Гінденбурґ окружає російську армію.

Новий наступ німецьких союзників на Сербію.

Болгарія стає по стороні Німеччини і Австрії.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

РОСІЙСЬКА АРМІЯ РОЗДІЛЕНА НА ТРИ ЧАСТИ.

БЕРЛІН, 21. вересня. — Урядово доносять, що російська армія є розділена на три части. Завдяки скорому маневрови армії Гінденбурґа між Динабурґом а Вильною удало ся розділити північну російську армію на дві части. Таксамо Макензонови пощастило ся перервати получене між російською армією на схід від Пінська а армією, яка оперує на Волини і в Галичині.

Три головні ґрупи російських військ є отже отсі:

Північна ґрупа, яка займає становища здовж ріки Дини, почавши від Балтійського моря (на захід від Риґи), аж до Полоцка.

Середуща ґрупа, яка находить ся на лінії на полудне від Вильни аж до ріки Припети. Отсій російській ґрупі грозить тепер небезпека окруженя і знищеня.

Полуднева ґрупа, яка оперує тепер на Волини, у східній Галичині і в Бесарабії.

Кожда з повисших ґруп є тепер одна від другої майже зовсім відтята і не може числити на поміч від другої.

НІМЕЧЧИНА УРОЧИСТО СЬВЯТКУЄ ВЕЛИКУ ПОБІДУ НА ПІВНОЧИ.

БЕРЛІН, 21. вересня. — Ціла Німеччина урочисто сьвяткує нову велику побіду Гінденбурґа коло Вильни.

Воєнні знавці годять ся на се, що стратеґія Гінденбурґа дорівнала стратеґії Мольткого у війні з Францією в 1870 році.

З огляду на послідні великі успіхи союзних військ у війні з Росією вигляди на будучність представляють ся в дуже кориснім сьвітлі.

ЦІЛІЙ РОСІЙСЬКІЙ ЦЕНТРАЛЬНІЙ АРМІЇ ГРОЗИТЬ НЕБЕЗПЕКА ОКРУЖЕНЯ.

БЕРЛІН, 21. вересня. — Майор Мораґ, німецький воєнний знавець, представляє осьтак теперішне положене на північнім воєннім терені:

„Російська армія в трикутнику Вильна, Мінск і Слонім находить ся у великій небезпеці. Російські війска, які в послідних кількадневних битвах потерпіли великі втрати в околиці Вильни, є так вичерпані на силах і так морально знищені, що вони ледви будуть всилі перевести відворот цілої армії.

„Армія Айхгорна находить ся вже на задах російської армії, підчас коли армія князя Леопольда і армія Макензена зближають ся скоро від полудня, щоби зовсім відтяти відворот Москалів".

АРМІЯ КНЯЗЯ ЛЕОПОЛЬДА ЗАНЯЛА ЗЕЛІЗНИЧИЙ ШЛЯХ МІЖ ЛІДОЮ А БАРАНОВИЧАМИ.

БЕРЛІН, 21. вересня. — Головний німецький штаб доносить:

„Війска під командою князя Леопольда перейшли лінію Новогородок-Молчад-Острів і переслідують утікаючих Москалів дальше у східнім напрямі".

Місцевість Новогородок лежить вже на схід від зелізничого шляху Вильна-Ровно. Москалі стратили отже послідний зелізничий шлях, який міг їм служити до відвороту вильненської армії. Дальший відворот Москалів мусить тепер відбувати ся на звичайних дорогах і гостинцях.

НІМЦІ СТАРАЮТЬ СЯ ВІДТЯТИ 500.000 АРМІЮ МОСКАЛІВ.

ЛОНДОН, 20. вересня. — Силу російської армії коло Вильни оцінюють на 250.000 до 500.000 людий. Обставини, серед яких приходить ся їй перевести тепер відворот, є подібні до тих, які були після здобутя Варшави. Отсей відворот може перемінити ся в одну із найбільших битв, які відбули ся на східнім терені війни.

Російська армія находить ся безпеченно у великій небезпеці. Німецькі війска під командою Гінденбурґа старають ся зовсім відтяти Москалям відворот, загрожуючи їх на задах через занятє головного зелізничого шляху.

Яка є властива ціль Гінденбурґа, покищо не знати. Розходить ся о се, чи Гінденбурґ вже тепер замикає наставлену засідку, щоби зловити лише російську армію вильненську, чи він має намір посунути ся ще дальше на полудне через Мінск, щоби в сей спосіб загрозити і прочим російським арміям та змусити їх до рішаючої битви.

СТРАТИ МОСКАЛІВ НА ПІВНОЧИ ДУЖЕ ВЕЛИКІ.

ПЕТРОГРАД, 21. вересня. — Урядові вісти, які наспіли з поля битви, признають, що страти російської армії коло Вильни є дуже тяжкі. Значні відділи, які становили задні сторожі головної армії і крили її відворот, потерпіли дуже тяжкі втрати. В урядових звітах хвалить ся велику хоробрість російських військ, які з великим пожертвованєм били ся до послідного, щоби лише уможливити відворот головній армії.

ХТО СПРИЧИНИВ НОВУ ВЕЛИКУ НЕУДАЧУ МОСКАЛІВ НА ПІВНОЧИ?

ЛОНДОН, 21. вересня. — Після осуду воєнних знавців в Анґлії, як се доносить лондонська часопись „Таймс", причиною окруженя російської армії військами Гінденбурґа була недавна зміна на становищи головного команданта російських військ. Російська армія під новою управою відступила від давної мудрої стратеґії.

Цареви, яко теперішному головному командантови всіх російських військ, роблять закид, що Москалі, замісць дальше продовжати свій „правильний" відворот, непотрібно тратили час, ставляючи опір військам німецьких союзників. Через те дало ся лише німецьким ґенералам добру нагоду, яку вони зі всіми силами старають ся як найліпше використати.

Дальше говорить ся, що успіх, який осягнула німецька кіннота, займаючи Вілєйку і Молодечно, має далекосягле значінє, бо через те відтяли головний зелізничий шлях Молодечно-Мінск-Полоцк-Москва, на якім відбуває ся головна достава не лише для армії вильненської, але і для всіх російських армій, які стоять на лінії від Вильни до Припети.

НІМЦІ ЗДОБУЛИ НОВО-АЛЕКСАНДРОВСК. — 550 ПОЛОНЕНИХ МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 20. вересня. — В околиці Динабурґа німецькі війска відносять щораз то більші успіхи, проганяючи Москалів в напрямі міста.

Звіт німецького головного штабу звучить:

„На полудневий схід від Динабурґа німецькі війска здобули Ново-Александровск (25 кільометрів від Динабурґа). Москалі уступають на цілій лінії в напрямі міста".

НІМЕЦЬКІ ГАРМАТИ ОСТРІЛЮЮТЬ ВЖЕ УКРІПЛЕНЯ ДИНАБУРҐА.

ПЕТРОГРАД, 21. вересня. — Німецькі тяжкі гармати розпочали острілювати зовнішні укріпленя Динабурґа. Рівночасно великі німецькі сили старають ся на цілій лінії між Риґою а Динабурґом здобути всі переходи через ріку Дину. Між Фрідріхштадт а Динабурґом удало ся Німцям при помочи понтонових мостів перейти на другий бік ріки Дини.

Над Дину прибули значні скріпленя з глибини Росії, щоби за всяку ціну здержати дальший наступ німецької армії. Дальші успіхи Німців на тій лінії мусїли би за собою потягнути втрату Риґи і Динабурґа.

—o—

В ГАЛИЧИНІ ПАНУЄ СПОКІЙ.

ВІДЕНЬ, 20. вересня. — Урядово доносять:

„На боєвій лінії в Галичині панує спокій".

Російська урядова телєґрама подає, що з причини великої переваги німецьких та австрійських військ Москалі уступили на оборонну лінію над Серетом.

НА ЛІНІЇ ЛУЦК-ДУБНО МОСКАЛІ СТРАТИЛИ ПОНАД 1.000 В ПОЛОНЕНИХ.

ВІДЕНЬ, 20. вересня. — Урядові вісти міністерства війни звучать:

„На наші становища в околиці на схід від Луцка виконали російські війска кілька сильних нападів. Наші війска відбили всі ті напади з великими стратами для неприятеля.

„Також на лінії здовж ріки Ікви в околиці Кременця неприятель кинув великі сили і йому удало ся в кількох місцях перейти на другий бік ріки. Коли нашим військам надійшла поміч, Москалі мусїли уступити назад, полишаючи понад 1.000 в самих полонених. Завдяки цільному огневи артилерії страти Москалів були дуже тяжкі".

В РОСІЇ:

ОПОРОЖНЮВАНЄ КИЄВА ВІДБУВАЄТЬ СЯ ДАЛЬШЕ.

ПЕТРОГРАД, 20. вересня. — Часопись „Бержевия Ведомості" доносить, що директор полуднево-західної зелізниці заявив, що дальше опорожненє Києва відбуваєть ся зовсім „правильно" та що число возів, потрібних до переведеня сеї задачі, є зовсім достаточне.

Новійша телєґрама потверджує давнійшу вість, яка доносила про опорожнюванє Києва Москалями.

Чимраз частійше доходять вісти, що українські землі станутъ небаром тереном великих воєнних операцій.

ВЕЛИКІ СТРАЙКИ В МОСКВІ.

ПЕТРОГРАД, 21. вересня. — Ґрадоначальник Москви оголосив відозву, взиваючи робітників до залишеня страйку і повороту до праці. В противнім разі, говорить ся у відозві, він буде приневолений імити ся як найострійших средств.

Страйк, уладжений робітниками в Москві, стоїть в тісній лучности з відложенєм засідань державної думи.

НІМЕЧЧИНА І АВСТРІЯ ВИСИЛАЄ ЛІКАРІВ НА СИБІР.

БЕРЛІН, 21. вересня. — Німеччина і Австрія за згодою Росії вислала 25 лікарів і 50 жінок до пильнованя хорих на Сибіри, до таборів полонених Австрійців і Німців.

ВІЙНА ЗІ СЕРБІЄЮ:

СОЮЗНІ ВІЙСКА РОЗПОЧАЛИ ВОЄННУ АКЦІЮ ПРОТИ СЕРБІЇ.

БЕРЛІН, 21. вересня. — Урядові вісти з австрійської і німецької головної воєнної кватири доносять, що нині розпочала ся довго ожидана кампанія проти Сербії.

Урядовий рапорт звучить:

„Австрійські і німецькі гармати бомбардували нині сербські становища здовж 200 миль довгої боєвої лінії на полудне від ріки Дунаю, між устєм ріки Дрини і Морави".

Треба здогадувати ся, що німецькі союзники мають на цїли переломити сербську оборонну лінію. Однак в котрім місци наступить переломанє, сего ще не знати.

Коли німецьким союзникам буде розходити ся лиш о се, щоби отворити собі дорогу через Сербію до Болгарії, то переломанє наступить правдоподібно в північно-східній Сербії, де лише 30 миль ділить Болгарію від угорської границі.

25.000 АНҐЛІЙЦІВ НА ПОМІЧ СЕРБІЇ.

ЛОНДОН, 21. вересня. — Армія, зложена з 25.000 анґлійських жовнірів, находить ся тепер в дорозі через Альбанію до Сербії. Отся армія опустила береги Анґлії ще перед тижнем. Анґлійське правительство зарядило отсю воєнну експедицію в як найбільшій тайні.

—o—

БОЛГАРІЯ ПО СТОРОНІ НІМЕЧЧИНИ І АВСТРІЇ.

БЕРЛІН, 21. вересня. — Вісти про мобілізацію в Болгарії викликали тут велику радість. Нема вже найменьшого сумніву, що Болгарія рішила ся станути по стороні Німеччини і її союзників.

З Лондону доносять, що Німеччина обіцяла Болгарії за оружну поміч віддати в посідане цілу Македонію.

Також ходить чутка, що і Румунія стане по стороні Німеччини. Яко нагороду за се має Румунія одержати Бесарабію.

Становище Греції є покищо невияснене, хоч послідні урядові заяви грецького правительства вказують на се, що Греція задумує позістати і надальше невтральною.

Сербське правительство проголосило в околицях здовж сербсько-болгарської границі воєнний стан. З ріжних жерел доносять, що в сербськім війску находить ся богато анґлійських і французьких жовнірів, а передівсім артилєрія має бути виключно анґлійська. Літаки обслугують переважно жовніри французькі.

БОЛГАРІЯ ОГОЛОСИЛА ЗАГАЛЬНУ МОБІЛІЗАЦІЮ.

ВАШІНҐТОН, 21. вересня. — Болгарське правительство оголосило нині загальну мобілізацію всіх військових сил.

Отсю вість одержав болгарський посол Панаретов від свого правительства.

100.000 БОЛГАРСЬКОГО ВІЙСКА НАД ГРАНИЦЕЮ СЕРБІЇ.

АТЕНИ, 21. вересня. — З достовірних жерел доносять, що 100.000 болгарських жовнірів стоїть над сербською границею, ожидаючи кождої хвилї приказу розпочати воєнну акцію.

Ходить чутка, що болгарські війска вже переступили границю Сербії, однак доси нема на се ще жадного урядового потвердженя.

50.000 МАКЕДОНЦІВ ЗГОЛОСИЛО СЯ ДО СЛУЖБИ В БОЛГАРСЬКІМ ВІЙСКУ.

СОФІЯ, 21. вересня. — Число Македонців, які дотепер зголосили ся до служби в болгарськім війску, виносить около 50.000.

На болгарських зелізницях здержано часово рух для приватних осіб з приводу оголошеня мобілізації і перевоженя військ та воєнних матеріялів.

ВІЙНА НА МОРИ:

НІМЕЦЬКА ПІДВОДНА ЛОДКА ЗАТОПИЛА ВЕЛИКИЙ АНҐЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

ЛОНДОН, 21. вересня. — Німецька підводна лодка затопила анґлійський транспортовий корабель о містоті 15.000 тон коло острова Крети. Корабель находив ся в дорозі з Єгипту до Дорданелів.

НАСЛІДНИК АВСТРІЙСЬКОГО АМБАСАДОРА Д-РА ДУМБИ.

БЕРЛІН, 21. вересня. — З Відня доносять, що наслідником уступаючого австрійського амбасадора д-ра Думби буде іменований Каєтан Мерей фон Капош-Мере, бувший австрійський амбасадор в Італії.

РОДИМЦІ! СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗА! СКЛИКУЙТЕ ВІЧА В СПРАВІ ВОЄННОЇ ЗАВЕРУХИ! ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ!

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States: $2.00 per year, $1.00 per 6 months, 0.75 per 3 months	В Злучених Державах: на рік $2.00, на пів року $1.00, на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year, $1.50 per 6 months, $1.00 per 3 months	В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00, на пів року $1.50, на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всї оголошеня поміщувані в „Свободї" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

При всяких нагодах: на вічах, на зборах, при роботї, на забавах, на весїлях, хрестинах і т. д. памятаймо про жертви теперішної війни у нашім рідним краю та збираймо як найбільше жертв на ту сьвяту цїль народну!

НЕПОРОЗУМІНЯ В ОСНОВАХ. *)

—o—

І. Угрупованє Українців і способи обєднаня.

Від якогось часу філядельфійська „Америка" і пітсбурський „Русин" почали напасливу і деколи крайно нетолєрантну кампанію проти скликаня Українського Сойму; сї часописи називають сю акцію розбиванєм народної єдности, а я в їх осьвітленю виходжу як найбільший шкідник народної справи в Америцї. Сї напади стають чимраз нагальнїйші і коли так дальше пійде, то вони перейдуть границї національної солїдарности, а се може принести нашій народній справі необчислену шкоду вже в найблизшій будучности. Нашу дїяльність слїдять тепер дуже пильно як наші політичні прихильники так передівсім наші противники. Коротко, ми виставлені тепер прямо на позорище. І тому кождий наш крок в політиці є для нашої справи незвичайно важний: додатний або відємний.

Виходячи з того становища, уважаю всяку часописну полєміку за небезпечну і я думав, що непорозуміня дадуть ся полагодити дорогою приватних конференцій та переписки. Міжтим бачу, що ся одиноко вказана дорога не допроваджує до нічого і я — против своєї волї — мушу основно обговорити властивий підклад сих непорозумінь. Яко оптиміст не хочу закидати противній сторонї злоби, але хочу припускати, що тут заходять непорозуміня щодо основ народної політики.

Кождий з нас годить ся на се, що „не пора в рідну хату вносити роздор"; навпаки, нам треба як найбільшої координації всїх народних сил. Ся засада є в нас твердженєм, на котре не треба доказу. Розходить ся тепер о способи, якими ми можемо осягнути сю єдність, хочби лише на сей надзвичайний час.

З гори треба зазначити, що осягненє єдности в нас є надзвичайно тяжке. Причина в тім, що наші еміґранти виростали в старім краю цїлі столїтя під иншими впливами. Гнет московський в Росії, гнет польський в Галичинї і гнет мадярський на Угорщинї вирив на кождій части нашого народа зовсїм окреме пятно, ба навіть є ріжницї в мові; особливо наріче угорських Українців дуже ріжнить ся від галицького або полтавського. З тими великими ріжницями прийшли Українцї зі всїх трех частий наших земель до Америки і тут осїли побіч себе. Кождий в теорії признає, що мимо тих ріжниць ми можемо всї злучити ся, але погляди на способи злуки є діяметрально противні, якраз ізза тих великих ріжниць.

Пригляньмо ся наперед поодиноким ґрупам наших еміґрантів.

Українцї, що походять з Австрії (з Галичини і Буковини), мають вже наскрізь вироблений національний сьвітогляд, мають понятє про партійне житє, і до певної міри розуміють ся вже і на добираню практичних способів в національній політицї. Між Буковинцями і Галичанами слїдно ще часом спори на теми релїґійні, але сї спори не відграють вже ніякої ролї в політицї.

Українцї з Угорщини („Угро-Русини") — се наша пята Ахіля. Інтелїґенція, хоч і має високе образованє, перенята мадярською державною ідеєю, признає ся до „рускости" в тім, що признає потребу знаня „угро-руської" мови для зносин з простим народом. Щойно останними часами зрозуміли деякі угро-руські інтелїґенти, що самостійний розвій угро-руського народа не мусить бути небезпечний мадярській державній ідеї і вони почали зближати ся до народу. Натомісць сам угро-руський нарід — сї сїрі маси — має одинокий духовий ідеал, а се грецько-католицьку церков. Поза потреби релїґійні їх сьвітогляд ще не сягає, хоч, треба признати, що останними лїтами проявив ся досить сильний рух на шкільнім поли.

Російські Українцї, що виросли під царським ярмом, мають одно бажанє: скинути се ярмо. Хоч в них жиє ще козацька традиція, то сї свободолюбні змаганя кристалїзують ся між більш осьвіченими верствами в тім, щоби виборoти собі свободу в Росії. А що ся неволя тяжить і на всїх російських народах, тож вони мріють про якусь спільну акцію всїх народів проти царського режиму. І під тим зглядом вони є до певної міри доктринерами-інтернаціоналами. Се навіть зовсїм зрозуміле з їх точки погляду. Колиж їм пояснити справу утвореня самостійної вільної України, то ся ідея в них легко приймає ся і дорогою спільної виміни гадок ми можемо легко порозуміти ся, як се виказують факти. Щодо справ релїґійних, хоч вони православні, уважають сю релїґію за поліцийну експозитуру царського уряду і тому їх „доктринерство" доходить до сього, що кожда релїґія є подібна до російської державної релїґії. З сього користає дехто і закидає російським Українцям „анархізм" і инші „ізми", але не в науковім, а у вульґарнім значіню.

Бачимо, що між тими трома ґрупами Українців є дуже великі противенства, бо з одної сторони лише церковно-релїґійна ідеольоґія (угорські Українцї), а з другої сторони цїлковите нехтованє релїґії (російські Українцї). Що по одній і другій сторонї є богато виїмків, се не дасть ся заперечити. По серединї стоять австрійські Українцї, які вже вміють ті противенства лагодити. Практичні політики не сьміють не добачувати сих крайних противенств і їх іґнорувати. Якраз треба їх узглядити і з ними числити ся, коли обєднанє має мати вигляди на будучність.

Тепер пригляньмо ся, що спільного мають всї ті ґрупи? В засадї всї три ґрупи мають спільну мову, мимо ріжниць в говорах.

Попри мову мають поодинокі ґрупи ще більше спільних інтересів. І так австрійські (передівсім галицькі Українцї, бо Буковинців в Америцї дуже мало) і угорські Українцї мають спільну грецько-католицьку церков, яка вважає ся за нашу національну церков. Спільна українська лїтература ще не промостила собі шляху на угорську Русь, бо лише деякі виїмки з творів наших письменників друкують ся в угро-руських часописях (пр. Лис Микита І. Франка і деякі другі). Назва „Україна", „український" там чужа, а навіть деякі угро-руські сьвященики уважають українство за анархізм в тім вульґарнім значіню. Отже попри мову лишає ся нам спільність церкви, яка тут в Америцї називає ся грецько-руською церквою. І ніхто не може заперечити, що власне ся грецько-руська церков може і повинна відограти дуже важну ролю у зближеню галицьких і угорських Українців. Коли би грецько-руський епископ поставив собі за цїль заняти ся виключно церковною грецько-руською політикою, коли би упорядкував дієцезальні справи, коли би з однаковою щиростю відносив ся до обох тих ґруп, як угорської так і галицької, без тїни підозріня о супремацію Галичан над Угорщанами або засаду „дівіде ет імпера" (дїли і розказуй), то в дуже короткім часї, протягом якого десятка лїт, можна би перевести орґанізацію церковно-парохіяльних шкіл, в яких виховували би ся дїти в релїґійно-народнім дусї, і поволи, через зближенє одних і других і приязне особисте пожите, вдало би ся переломити упередженє угорських Русинів, що галицькі Українцї хочуть їм позабирати їх маєтки, хочуть їм зрабувати їх назву „Русини", „руський", а галицькі Українцї греко-католики не потребували би навіть резиґнувати з назви „український", бо назва „руський" вже містить ся в назві церкви: грецько-руська. Одинокий епископ може перевести се зближенє, коли буде добра воля, щирість і праця. І сей епископ, котрий се зближенє переведе, буде міг сам про себе сказати: „Я здвигнув собі памятник тривалїйший від крицї".

Одначе вірні грецько-католицької церкви повинні мати в національно-політичній працї зовсїм вільну руку робити се, що вважають за відповідне.

Инакше стоїть справа у відношеню галицьких Українців до російських. Тих не лучить спільність релїґії, противно, під впливом антикатолицької аґітації в Росії, богато з них мимоволї задивляєть ся на грецько-католицьку церков так, як деякі угро-руські інтелїґенти дивлять ся на Українців (про що я висше згадував). І тому в поступованю з ними треба вимиати навіть підозріня, немаче би їм накидувало ся якусь релїґійно-національну програму. Зате ми маємо з російськими Українцями богато спільних інтересів: цїлковита спільність мови, лїтература і спільне змаганє увільнити Україну з царського ярма. Їх інтернаціональне доктринерство щезає дуже скоро, як про се пересьвідчили ся нюйорські Українцї хочби лише на останнім вічу в справі протесту проти арештованя проф. Грушевського.

Так отже зближенє між угорськими і галицькими Українцями дасть ся перепровадити через грецько-руську церков і її церковно-політичну орґанізацію „Американську Руську Раду", яка має запевнений в статутї грецько-католицький характер, а зближенє між австрійськими і російськими Українцями можливе лише на чисто національнім ґрунтї, при помочи сьвітської української орґанізації, від котрої ані Українцї грекокатолики, ані українське духовенство не мають причини усувати ся.

Др. С. Демидчук.

*) Др. Семен Демидчук дав нам до поміщеня кілька своїх статий, в яких обговорює на основі своїх помічень при своїй народній працї підчас теперішного свого побуту у Злучених Державах, — відносини серед американських Українців. Др. Семен Демидчук поставив собі за мету представити стан порозумінь і непорозумінь між українськими таборами в останнім часї, в яких він яко делєґат галицьких Українців брав також участь. Притім висказує там свої погляди на ті порозуміня й непорозуміня та подає висновки і вказівки.

До такого висьвітлюваня нездорових політично-суспільних відносин на американській Українї безперечно привязуємо велику вагу, бо воно при добрій волї загалу, а(?) гдядно його дїяльних чинників, може дати велику прислугу та довести до бажаної цїли. Може вивести спірні справи на чисту воду і вказати шлях до розвязки або бодай до поясненя того, що деяким кругам є неясне.

Безперечно, що погляди в статях д-ра С. Демидчука, під якими він самий підписує ся і за які бере на себе одвічальність, є його особистими поглядами, на які наша редакція може вповні і в цїлости годити ся лише з певними застереженями. — Редакція „Свободи".

ВІЧА В СПРАВІ ВІЛЬНОЇ УКРАЇНИ

відбудуть ся:

1) **В суботу, дня 25. вересня** о год. 4. по полудни в Турн Гол, 622 Брідж стр. **в Голійок, Масс.**

2) **В неділю дня 26. вересня**, о год. 2.30 по пол. в гали під ч. 730 Вашінґтон стр. **в Бостон, Масс.**

Реферує др. С. Демидчук.

ДАР ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

(На ранених і вдови та сироти по убитих.)

18. Пітсбурґ, Па. Тут жиє невелика горстка щирих Українців із Куростович і Демянова (повіт Рогатин), та —на жаль — відколи зачала ся та нещаслива війна, відтоді робота йде дуже лихо. Читаю послїдне число „Свободи" і знаходжу там рубрику: „Дар для Українських Січових Стрільців". Дуже мене се утїшило, що і я буду міг жертвувати дещо для тих наших борців. Було тут в нашій громадї одно весїлє, але без музик і співів — сумне й жалібне, бо панна молода дістала щойно в дому лист, що в її рідним селї була велика битва, а підчас тої битви погибла її мама і старша сестра. На тім сумнім весїлю, а відтак в неділю поміж своїми краянами зібрав я ось-такі жертви: Дмитро Іванців, Никола Іванців, Никола Якубовський і Ганка Воси по $2.00; Михайло Дяк і Олекса Чернецький по $1.50; Олекса Іванців, Дмитро Іванців (син О.), Федь Романів, Іван Романів, Василь Вишнїцький, Никола Гринишин, Петро Перегінець, Михайло Кримський, Іван Бекіш, Петро Бекіш, Роман Кисїль, Павло Ляхович, Іван Катеринюк, Андрусь Драпайло, Іван Брежик, Олекса Панахида, Петро Береза, Олекса Гречух, Василь Тимків, Марко Федунок, Ганка Дмитрик, Ганка Василяк, Анастазія Мазепа, Касьна Ісуш, Михайло Дерияк, Антін Гук і Андрусь Слободзян по $1.00; Никола Крижайка, Іван Андрухів, Петро Андрухів, Іван Недзельський, Іван Пшеничка, Федь Цулюма, Василь Лястівецький, Іван Стехна, Павло Ткачик, Атаназій Федунок, Іван Семчищин, Ґнат Бурчак, Никола Курас, Іван Полозяк, Петро Наконечний, Лука Спасюк, Максим Федько, Михайло Хамула і Гриць Подоляк по 50 цнт.; Нць Федунок, Яким Федунок, Семан Баран і Марія Герега по 25 цнт. Разом $48.50. За пересилку заплачено 20 цнт. — Остає **$48.30**

Всїм жертводавцям складаю щиру подяку і остаю з поважанєм — Дмитро Іванців.

19. Стамфорд, Конн. Панна А. Сливинська зібрала в неділю 19. с. м. на товариських сходинах в Українськім Народнім Клюбі (гроші прислав п. Іван Каштанюк) **$3.05**

20. Ст. Боніфес Каледж, Ман., Кан. А. Загарійчук жертвував **$1.00**

Сума оголошена в сім числї „Свободи" виносить $52.35.

Оголошено в ч. 111 „Свободи" $101.02.

ЗАГАЛЬНА КВОТА $153.37

ЖЕРТВИ

НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Прислали дальше:

561. Балтімор, Мд. Хвальна Редакціє „Свободи"! В кождім числї нашої часописи читаємо виказ тих щирих людий, котрі присилають датки на Фонд визволеня України. Ми також не хотїлибисьмо бути послїдними і чекаємо хвилї, щоби і нас хтось до того заохотив, бо прецїнь по всїх наших громадах в Америцї є якісь провідники, котрі своїх земляків заохочують і загрівають до любови свого народа і своєї любої Вітчини. І у нас в Балтімор є також народні „провідники", котрі раді би нас запровадити в само серце Сибіри, а може ще й далї, бо їх душа рветь ся за „русскими", а нас Українців вони висьміюють. З того приводу ми були приневолені їх оставити і взяти ся до роботи самим. Ся наша робота принесла досв несотірні плоди, а доказом сього отсї жертви: (Жертводавцї з Вишнївчика, повіт Підгайцї): Петро Мяськів, Петро Семенків і Йосиф Семенків по $5.00; Іван Семенків $2.00; Яков Семенків, Антін Семенків, Михайло Мяськів, Николай Дурдела, Филимон Захарків, Блажей Грень і Володимир Пашкевич по $1.00; Юзефка Собачик 50 цнт. — (Жертводавцї з Загіря, повіт Рогатин): Петро Єжа $2.00; Дмитро Єжа, Василь Байда і Василь Харишин по $1.00; Іван Харишин і Андрій Харишин по 50 цнт. — (Жертводавцї з инших повітів): Стефан Вільчинський, Теодор Вільчинський, Іван Біряцький, Параскевія Лєвко, Ірина Сметана, Андрій Жуковський, Михайло Черкаський, Никола Капустїй і Семен Кармазин по $1.00. — (Жертводавцї з російської України): Харитон Шахан $1.00; Данило Войтюх 50 цнт.; Іван Станський 25 цнт.; Йосиф Добропольський 10 цнт. — Разом **$41.35**

Всїм жертводавцям складаємо щиро-серечне спасибіг. Збіркою заняли ся: Йосиф Семенків, Василь Харишин і Стефан Вільчинський.

562. Гартфорд, Конн. Чистий дохід з віча в справі вільної України, що відбуло ся дня 12. вересня с. р. і дохід з віча, що відбуло ся давнїйше (гроші прислав п. Василь Кузьмак) **$38.18**

563. Вест Ньютон, Па. На мітінґу Братства св. О. Николая зложили на Фонд визволеня України слїдуючі члени: Василь Касїй $1.50; Проць Іляшко, Дмитро Мельничак, Демко Михаїл, Павчак Никола і Ґечій Іван по $1.00; Жидик Васько, Стефан Кушкевич, Булїй Іван, Булїй Лесько, Шевчик Михайло, Шищук Василь і Пелюга Дмитро по 50 цнт.; Маланяк Андрій 25 цнт. Братство жертвувало зі своєї каси $5.00. Разом $15.25. — Василь Касїй і Михайло Шевчик зібрали по домах на тусаму цїль: Юліян Хула і Стефан Марусяк по $1.00; Лесько Сидорак, Мих. Шевчик, Гриць Білак, Васько Булїй, Йосиф Хома, Іван Ковальчик, Йосиф Куп, Іван Савруп, Дмитро Ґечій і Сенько Біляцький по 50 цнт.; Васько Полупанець 30 цнт.; Васько Шевчик, Лучка Фляк, Іван Проць, Стефан Шевчик, Ясько Брудак, Петро Стробош, Гриць Ковальчик, Мих. Фединяк і Матій Куабит по 25 цнт.; Дмитро Штеник 20 цнт.; Сенько Старобранський 15 цнт. Разом $9.90, а загалом $25.15. За пересилку заплачено 15 цнт. — Остало **$25.00**

Всїм жертводавцям велике спасибіг! — Василь Шищук.

564. Ню Йорк, Н. Й. Никола Дзюма, член 117. відділу У. Н. Союза, зібрав при ріжних нагодах отсї жертви на вдови і сироти в старім краю: Зофія Гуменна, Тацька Ковалишин, Яків Марак, М. Е. Мараківна і Никола Дзюма по $1.00; Олена Павлюк, Юлія Гульовата, панї Славін і Й. Фішер по 50 цнт.; п-на М. Пінчук, М. Ґехтман і М. Ітзер по 25 цнт.; М. Ґерінґер 20 цнт.; Іван Шінчук 15 цнт.; М. Орінґер, М. Цукер, М. Кесловіц, М. Лянза, М. Розен і М. Дейвіс по 10 цнт.; Арнїнґман Ріндвер, Бейлї, Сейді, Шварц, Кімельман, Ґлейзер, Кітовер і Бріль по 5 цнт. — Разом **$9.15**

565. Слонан Джонкшен, Б. К., Кан. Василь Гриняк жертвував на вдови і сироти в старім краю **$2.00**

566. Єллов Ґресс, Саск., Кан. А. Катрусяк жертвував на вдови і сироти в старім краю **$1.00**

567. Вунсокет, Р. Ай. Андрій Борис жертвував на Фонд визволеня України **$1.00**

Сума оголошена в сім числї „Свободи" виносить $117.68.

Оголошено в ч. 111 „Свободи" $22.027.69.

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $22.145.37.

ВЕЛИКЕ УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ В НЮ ЙОРКУ.

В суботу, дня 18. с. м. вечером, як ми вже згадували в попереднім числї „Свободи", відбуло ся в Ню Йорку, в „Купер Юніон Гол" (при 8-ій улици) **велике українське віче для запротестованя проти увязненя і заслания на Сибір російським урядом Михайла Грушевського, славного українського історика, професора львівського університету.**

Віче було заповіджене вже кілька тижнів наперед у „Свободї", а в чужих нюйорських газетах була згадка щойно в останнім часї. Та мимо того велика галя, в якій є місць до сидженя около 4.000, була битком набита. Не лише були заняті всї місця до сидженя на галї і на естрадї, але також богато ще вічевиків мусїло стояти. З уваги на те можна сьміло сказати, що **на вічу було до пять тисяч учасників.**

Була се величава **українська манїфестація** в метрополії Злучених Держав. Вона показала нам, що ми маємо в Ню Йорку й околици силу; що при добрій аґітації **можемо здобути ся на ще більшу манїфестацію!**

На сім останнім вічу були майже самі Українцї. Чужинців було зникаюче число. Про се могли переконати ся ті, що мали нагоду перед вічем переходити ся по цїлій галї, де чули скрізь лише українську мову; а видно се було і з того, як всї учасники віча майже без виїмки співали українські національні гимни. Ясна річ, що тут в Америцї чужинцї не мають змоги привчити ся співати наші національні гимни і не можна припускати, аби вони співали. Ті дві обставини потверджують, що суботнїшна манїфестація була дійсно **українською** і се повинно бути для нас заохотою до уладжуваня на будуче таких українських політичних манїфестацій ще на більшу скалю.

Зазначимо ще, що Американцям, як вони запевняли комітетових, наше віче дуже подобало ся своїм поважним настроєм і спокоєм, що — як вони казали — є рідкостю на таких великих вічах в Америцї. Подобало ся їм також, що у нас є добрі бесїдники. „Хоч змісту їх промов не розуміємо — казали вони, — але з виголошуваня їх бачимо, що се дуже добрі бесїдники; у нас ті, що кінчать школи красномовности, так не потрафлять говорити!"

Крім того також дуже їм подобав ся й український спів. Деякі Американцї говорили, що українська пісня їм більше припала до вподоби ніж італїйська. Наші народні гимни подобали ся їм також. „Є в них і краса і сила" — говорили вони.

Треба признати, що співи „Українського Хору" з Ню Йорку під управою п. Мирона Гундича гарно випали. А такі співи є притягаючим моментом для усяких манїфестацій і тому порадно було би, аби всюди наші люди сим користували ся, розуміє ся, маючи на увазї, аби хори списували ся як найкрасше та приносили честь українському імени.

Похвали Американців безперечно для нас підхлібні, хоч знаємо, як ще далеко до того, аби вони нас знали. Досі дуже мало знають вони не то про нас, але загалом про славянський сьвіт. Тож треба богато і богато працї вложити на се, аби проломити сей кордон незнаня в Америцї. Для нас се потрібне, коли хочемо з'єднати собі американську публичну опінію для нашої справи, а крім того треба знати, що голос Америки має чимале значінє в анґлїйськім сьвітї взагалї.

* * *

Перейдемо ще раз коротко хід віча.

Вже вечером коло 7-ої години зачали коло будинку „Купер Юніон" сходити ся громадно вічевики. Всї після американського звичаю вставляли ся рядом по двох, щоби за порядком входити до галї. О годинї чверть на 8-му отворено галю і відразу вона майже цїлком заповнила ся. До зачатку віча було ще три чверти години і сей час використано на продаванє емблємів з портретом проф. М. Грушевського та українських книжок в нашій й анґлїйській мові.

Коло 8-ої години вже всї місця до сидженя були занятї і богато нових гостий мусїло стояти.

Скоро по 8-ій годинї отворено віче.

Наперед відсьпівав хор під управою **п. М. Гундича** українсько-американський гимн „Далека ти а близка нам, кохана вітчино!"

Опісля отворив віче іменем скликуючого комітету **п. С. Ядловський**, фінансовий секретар У. Н. Союза, привітною промовою по українськи й анґлїйськи та предложив вічу президію, а саме: п. Я. В. Гартмана, професора нюйорської колєґії на предсїдателя, а п. М. Угорчака і п. Ю. Луцева на місто-предсїдателїв та п. Куіловського і п. Яремчука на секретарів віча.

Відтак виголосив довший реферат по анґлїйськи про український нарід і його історію **п. Я. В. Гартман.** Виклад референта був гарний і приступний для всїх, що знають анґлїйську мову. Зокрема був він цїкавий для американських гостий, для яких богато річий, сказаних п. Гартманом, було новостю. Імя п. Гартмана знане вже ширшій нашій публицї з його недавних перекладів українських публїкацій на анґлїйську мову. На вічу було нам мило почути його слова, з яких було видно, як щиро цїкавить ся п. Гартман нашою історією і долею від найдавнїйших до найновійших часів.

По промові проф. Гартмана, яку віче нагородило рясними оплесками, промовляв по московськи **п. Аґарйов**, редактор московської поступової газети „Новий Мір" з Ню Йорку.

Хоч може більшість слухачів мало розуміла його промову, то всетаки головну її суть поняла, що видно було з грімких оплесків цїлої авдиторії, якими вона раз-враз перервала слова бесїдника. П. Аґарйов говорив про долю і боротьбу поневолених народів в Росії, про варварське панованє російського поліцийного уряду і цареславного синода та про непередавнені права свободолюбної України до самостійности. Бесїдник промовляв так палко і щиро, що запалив серця усїх присутних і дійсно заслужив собі на те сердечне признанє, яке йому слухачі виявили.

Потім зголосив ся до слова гість спроміж публики **п. Сеф**, американський журналїст, родом з російської України. Промовляв він в оборонї прав російських Українців. Промову виголосив по анґлїйськи, а часть по московськи.

Бесїда п. Сефа була горяча, а притім дотепна і викликувала нераз загальні вибухи радости. Бесїдник немилосерно критикував Москалїв за угнїтанє Українців, подаючи чимало прикладів, в яких нераз було доволї дотепу. Дотепи були звернені на адресу Москалїв, або „кацапів", як він казав, котрі не хотять признати української мови, тому, що то буцїмто „хлопська мова", хоч хлопської мови нема на цїлім сьвітї.

Слїдуючі бесїдники говорили вже тільки по українськи.

П. М. Байдюк, наш земляк з російської України, виголосив довшу красну бесїду про поневоленє російської України, яке тягнеть ся і степенуєть ся від 1654-ого року, від того нещасного року в нашій історії, коли то славний гетьман України Богдан Зиновій Хмельницький ізза непригожих тодїшних об-

ставин рішив ся на злуку з Московщиною, не надіючи ся, що та злука свобідної країни перемінить ся в її ярмо невиносиме. Бесідник кінчив свої слова висловом надії, що сьвіт культурний і свободолюбний не повинен прикладати своєї руки до поневоленя великого українського народа, але навпаки до того, щоби привернути йому волю.

Публика нагородила бесідника грімкими оплесками.

Дальше зголосив ся до слова **др. Семен Демидчук**, делегат Загальної Української Ради з Відня. Промова його була глубоко обдумана і високопатріотична. Бесідник грімким словом і сильним аргументом зворушив вічевиків, котрі безвпинно засипали його оплесками.

П. Демидчук говорив про 260-літну визвольну боротьбу російських Українців. „260-літна неволя нашої вітчини під Росією — говорив бесідник — є рівночасно 260-літною боротьбою за волю, є 260-літною визвольною боротьбою!" Бесідник перейшов по черзї боротьбу, яку підіймали українські гетьмани від Богдана Хмельницького аж до Кирила Розумовського. Відтак згадав про пізнійшу боротьбу, яка вже була не чисто політичною боротьбою, але йшла в парі з духовим відродженєм Українців яко самостійної нації. Ся боротьба тривала аж до нині і нині також вона не спинила ся і не спинить ся поти, поки не осягне своєї цїли, поки народ той, що тілько посьвячує для здобутя свободи, її не здобуде і не стане вольним господарем на своїй рідній земли.

Відтак промовляли ще надпрограмово п. Омелян Ревюк і п. Мирослав Січинський.

П. Омелян Ревюк у своїй різкій і ядерній бесіді представив переслідуванє релїгій в Росії. В Росії признано царське православє державною релїгією і вона має не лише свободу але і панованє в цїлій державі, натомісць всї инші релїгії там тяжко переслідують ся. Бесідник вказав на се особливо тому, щоби представити, якою варварською державою є теперішна Росія. Переслїдуванє народностий—говорив бесідник—се ще, на жаль, не перевело ся і в культурних державах, але переслїдуванє релїгій належить там до минувшини. Щось подібне можливе лише в Росії. Нема там ще навіть свободи совісти, того найпростійшого права чоловіка. І се слїд — кінчив бесідник — піднести, коли говорить ся про Росію, про ту тюрму народів, про ту державу, яка доптанєм найпростійших прав людських приносить сором Европі.

Бесіду п. Ревюка витано горячим аплявзом.

Опісля забрав слово **п. Мирослав Січинський.** По появі його на естраді цїла галя загреміла бурею оплесків, які довший час не втихали.

По втишеню промовив п. Січинський короткими словами про **увязненє російськими властями підчас наїзду на Галичину митрополита графа Андрія Шептицького та вивезенє його в глибину Росії.**

Бесідник зазначив, що при нагоді протесту проти увязненя і вивезеня професора Грушевського віче повинно також піднести протест проти другого такого насильства теперішної урядової Росії, а саме проти увязненя й арештованя митрополита Шептицького.

„Сей акт — говорив бесідник — безперечно був звернений проти цїлого українського народа. Митрополита Шептицького увязнено яко голову греко-католицької церкви, якої Росія не признає, і яко українського патріота, яко одного з провідників того українського руху, який Росія хоче знищити, вважаючи його небезпечним для своїх стремлїнь до сотвореня „одного русскаго народа".

„Всї з нас знають, — говорив дальше бесідник — що митрополит Шептицький терпить за українську справу, за справу нашу, тож нашим обовязком є перед сьвітом сказати своє слово протесту проти насильства царської Росії, доконаного на тім українськім патріоті. Українцї на вільній земли Вашінґтона не повинні лишити нагоди, щоби і се московське насильство не напятнувати, щоби піднести свій грімкий голос протесту перед ширшою публичною опінією!"

Сї короткі слова п. Січинського нагороджено також рясними оплесками.

Яко останний з бесідників промовляв **п. Осип Заплатинський** про те, чому робітники вважають визволенє поневолених народів своєю справою. Бесідник у своїй промові приступно обговорив сю тему, виказуючи, що освобожденє народів є питанєм демократії, яке розвяже також робітниче питанє. Промова п. Заплатинського, виголошена красноріччиво і горячо, з'єднала собі загальне признанє, яке було видно з грімких оплесків слухачів.

Решта промов, які були в програмі віча, між иншими пані Луців, мусїли, на жаль, ізза недостачі часу відпасти (галя була вільна тілько до години 11.45).

Вкінци **п. С. Ядловський** прочитав по українськи й англійськи резолюції, які однодушно принято.

Ті резолюції звучать:

Віче українців в Ню Йорку в „Купер Юніон" з дня 18. вересня 1915. р.:

1) Пятнує царський уряд за гнетенє народів в Росії, зосібна за гнет народа українського.

2) Пятнує царський уряд за переслїдуванє недержавних релїгій.

3) Протестує проти арештованя і вивезеня царським урядом на Сибір професора львівського університету і провідника українського національного руху Михайла Грушевського.

4) Протестує проти арештованя і вивезеня в глибину Росії царським урядом митрополита греко-католицької церкви в Галичині графа Андрія Шептицького.

По принятю резолюцій віче закінчило ся відспіванєм народних гимнів: „Ще не вмерла Україна" і „Не пора". Гимни співав хор і цїла публика стоячи. Зазначимо, що хор співав також кілька разів українські народні пісні підчас малих перерв межи промовами поодиноких бесідників. За кождим разом хор вивязав ся як найкрасше, за що належить ся признанє дірігентови п. Гундичови.

* * *

На останок зазначимо, що почин до віча дало нюйорське товариство **„Нова Україна"**, якого членами є лише самі російські Українцї. Опісля се товариство запросило до співучасти у приготовленю віча 29 українських товариств з Ню Йорку і Бруклина і разом з ними приготовило його та уладило.

КИЇВ — ПРЕДМЕТОМ НЕДАЛЕКИХ ВОЄННИХ ОПЕРАЦІЙ НІМЕЦЬКИХ СОЮЗНИКІВ.

Під повисшим заголовком оголосив звісний англійський воєнний кореспондент і знавець Гіларій Белок артикул, в якім обговорює загальне положенє на воєнним терені в Росії.

Відворот російських війск, який відбуває ся здовж лінії, котра чимраз більше і більше розширяє ся, не буде міг задержати вже довше вигляду одноцїльної, безперервної лінії. Теперішна довга боєва лінія мусить розділити ся на поодинокі лінії, відповідно до поодиноких ґруп армій. Дальший відворот буде відбувати ся на ріжних лініях, причім кожда ґрупа армій буде становити цїлість і кожда ґрупа буде вести дальшу воєнну акцію майже зовсім самостійно.

Однак такі воєнні операції можуть бути безпечними лише до певних границь з огляду на се, що кожда така ґрупа мусить бути готова на можливу конечність в даній хвилї співділати також разом з прочими ґрупами.

Найперше мусимо мати на увазї, що дальші воєнні операції німецьких союзників мусять з конечности бути так переведені, щоби вони мали політичне значінє. Літо зближає ся вже до кінця. Минули чотири місяцї без осягненя якоїсь рішаючої побіди. Великі вправдї страти потерпіли Москалї, але не меньше тяжкі страти потерпіли також Нїмцї і Австрійцї.

Число російських полевих гармат, здобутих німецькими союзниками, — які є доказом неудачі і пораженя — є зовсім незначне. Натомісць тяжкі гармати, які німецькі союзники здобули в російських кріпостях, становлять дуже поважну воєнну добичу і утруднять Москалям у великій мірі веденє дальшої воєнної акції з тої причини, що запотребованє тяжких гармат в російській армії є дуже велике. Однак ріжниця щодо сили війска обох воюючих сторін не улягла великій зміні.

Беручи все те під розвагу, показує ся, що для Німців і їх союзників заходить чимраз більша конечність положити натиск на політичну сторону, то значить, що німецькі союзники мусять загрозити безпосередно самій Росії, не Польщі, і то в такий спосіб, щоби Росію змусити до заключеня мира.

Дальший наступ німецьких союзників може мати на цїли дальше заниманє земель або, що є більше правдоподібним, наступ буде звернений на головні осередки російської держави.

Столиця Росії Петроград є віддалена від теперішної боєвої лінії в Курляндії около 300 миль; давна столиця Росії Москва є віддалена від Пінска понад 500 миль; столиця полудневої Росії Київ є віддалена около 300 миль.

Загальне положенє як на східнім так і на західнім терені війни дає нагляднї докази, що німецькі союзники розпічнуть наступ на Київ із слїдуючих причин:

1. Осїнна пора року надає ся ліпше на веденє кампанії в полудневій части Росії, ніж в центрі або на півночи.

2. Віддаленє від Києва не є більше як віддаленє від Петрограду, а о половину меньше ніж віддаленє від Москви. Дороги, які ведуть до Києва, є добрі і земля тверда, підчас коли похід на Петроград є зависимий лише від одного зелїзничого шляху, який іде через дуже багнисті і лїсисті околиці.

3. Наступ на полудневу Росію грозить Москалям позбавленєм їх найголовнїйшого жерела амуніції і прочих засобів, бо він буде мати на цїли також відотненє Одеси.

4. Загалом беручи, наступ на полудневу часть Росії може принести під ту пору більші користи ніж на якімнебудь иншім фронті. Ся часть Росії є найгустїйше залюднена, а її населенє в першій мірі відносить ся більше прихильно до німецької справи.

ВІЧА В СПРАВІ ВІЛЬНОЇ УКРАЇНИ.

XXII.

ГАРТФОРД, КОНН.

В неділю дня 12. вересня с. р. о годині 7-мій вечером відбуло ся тут віче в справі самостійної України. Віче устроєно заходом місцевих українських товариств. Віче отворив п. Д. Ярдан і покликав на предсїдателя п. Т. Курка, котрий знова покликав на секретарів пп. І. Скочиляса і В. Кузьмака. Відтак п. Курко, попросивши предсїдателїв місцевих Товариств, щоби заняли місця на естраді, виголосив коротку але зворушаючу промову, в якій пояснив присутним цїль віча і попросив шановну публику, щоби підчас реферату заховувала ся як найспокійнїйше. До голосу прийшов др. Демидчук, котрий у своїй гарній півторагодинній промові пояснив наперед справу і причини теперішної европейської війни, відтак згадав про Січових Стрільцїв, котрі також не лишили ся позаду, а пійшли добровільно в боєві ряди і борють ся завзято та проливають свою кров з нашим відвічним ворогом, з Росією. Ся боротьба наших Січових Стрільцїв може нам принести великий хосен, а навіть самостійну Україну. Згадав також про український нарід у Злучених Державах і в Канаді і заохочував усїх до як найчисленнїйшого устроюваня безпартийних віч. На кінци візвав нарід до зложеня жертв на Фонд визволеня України, бо ще не було такої важної хвилї як тепер, в котрій ми могли би прислужитись нашим братям і сестрам в рідним краю, що потерпіли в теперішній великій сьвітовій війні. Висказуючи надію на лїпшу будуччину українського народу, Вп. др. С. Демидчук закінчив свою промову, яку присутні нагородили грімкими оплесками.

По промові д-ра Демидчука приступлено до збираня жертв. Збіркою заняли ся др.: М. Денис, Х. Наугольник, М. Кравець і пані А. Антонів. Жертвували слїдуючі особи: Д. Ярдан, В. Кузьмак, А. Ярдан, Кирило Гвіздь, Кость Гвіздь, Я. Гвіздь, О. Курко, П. Кравець, С. Шикула, В. Селецький, С. Гісь, Марія Кравець, М. Мельник, І. Скочиляс, А. Маслоха і инші, які не подали своїх імен, по $1.00; дрібними датками $24.51. Разом зібрано на вічу $42.51. По вічу жертвував місцевий парох о. Р. Залїтач $5.00. Загальна сума $47.51. Розходи віча виносили $19.51. Чистий дохід з віча був $28.00. З попередного віча було $10.18. — Разом $38.18. Всїм Вп. жертводавцям, що причинили ся до побільшеня Фонду визволеня України, складаємо щире спасибіг.

Відтак відбув ся вокально-декляматорський концерт з отсею програмою: 1) „Не загинем", декл. С. Вишневський; 2) „Не пора", хор мішаний; 3) „Воскресла Україна", декл. пані А. Антонів; 4) „І молила ся я", сольо — панна М. Денис; 5) „Слова вітчини до синів", декл. К. Гвіздь; 6) „Помарніла наша доля", сольо С. Вишневський; 7) „Розрита могила", декл. М. Кравець; 8) „Там за тихим за Дунаєм" хор мішаний; 9) „Родимий краю", сольо — пані А. Антонів; 10) „Молитва", декл. панна Х. Наугольник; 11) „Ще не вмерла Україна", хор мішаний. Декляматори і співаки вивязали ся як найкрасше, за що їх винагороджено гучними оплесками.

По сїм концерті предсїдатель п. О. Курко зложив щиру подяку Вп. д-рови С. Демидчукови і всїм присутним, що так численно прибули на віче, а зокрема подякував нашому дякоучителеви п. В. Буликови за його труди.

І. Скочиляс і В. Кузьмак,
секретарі віча.

ВІД ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА.

Згідно з § 58-мим статута У. Н. Союза повідомляєть ся всїх Гол. Урядників У. Н. Союза, що

РІЧНЕ ЗАСІДАНЄ

ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

відбудеть ся в домі У. Н. Союза в Джерзи Сіти, Н. Дж., 83 Гренд Стр., почавши дня 5. жовтня с. р.

На се засіданє обовязані явити ся всї Головні Урядники, означені параграфом 55-тим статута У. Н. Союза.

Дня 5. жовтня, точно о год. 9-тій рано, відправить ся в гр.-кат. церкві на розї улиць Ґрін і Сусекс в Джерзи Сіти, Н. Дж., Службу Божу і панахиду за померших членів У. Н. Союза, а по богослуженю всї присутні урядники удадуть ся до дому У. Н. Союза, де відбудеть ся засіданє з слїдуючим денним порядком:

1. Отворенє засїданя гол. предсїдателем.
2. Звіт гол. предсїдателя.
3. „ заступника гол. предсїдателя.
4. „ заступниці гол. предсїдателя.
5. „ гол. рекордового секретаря.
6. „ гол. фінансового секретаря.
7. „ гол. касієра.
8. „ завідателя „Свободи".
9. „ „Просьвітної Комісії".
10. „ гол. контрольної комісії.
11. Дискусія над висше згаданими справозданями.
12. Звіт відвічального редактора „Свободи".
13. Звіт редактора „Просьвітної Комісії".
14. Дискусія над справозданями редакторів.
15. Ухвали для добра організації і її членів.

Всї висше згадані Гол. Урядники мають явити ся в означеній висше порі і в назначенім місци.

Дано в МкАду, Па., дня 14. вересня 1915.

Д. КАПІТУЛА,
гол. предс. У. Н. Союза.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ДО КАЛЕНДАРЯ УКР. НАР. СОЮЗА НА 1916 РІК.

Календар У. Н. Союза, який розходить ся в кількадесять тисячах примірників, є найлїпшим середником до оголошувань поміж американськими Русинами. Хто має який бізнес, а залежить йому на тім, щоб про него знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенє до календаря У. Н. Союза. Цїни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20.000 примірників. Цїла сторона, величини 34 кв. палїв коштує 18.00 дол. Місце на окладинках та спеціяльні сторони дорожше, після умови. Пів сторони коштує 10 дол.; чверть сторони 5.00 дол. Найменьше оголошенє може обіймати ⅛ часть сторони і коштує 3.00 дол. Хто хотів би в своїм оголошеню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бізнесу, мусить прислати з неї готову до друку клїшу; коли нї, то поносить кошт виготовленя такої клїші з фотоґрафії, то значить, що його оголошенє буде о стільки дорожше коштувати, кілько винесе кошт виготовленя з фотоґрафії друкарської клїші.

Текст оголошень мусить находити ся в редакції найдальше по день 10-го жовтня. Гроші за оголошеня належить посилати рівночасно. Оголошеня на кредит безуслївно не будуть друковані ся.

З гори зазначуєть ся, що всякі оголошеня від фірм „лїкарських", що то лїчать листовно на сотки миль, дальше оголошеня покутних „банкирів" без урядової запоруки, та всї такі оголошеня, з яких на перший погляд пізнати, що вони суть обчислені на ошуканство легковірних, не можуть бути поміщені в календарі У. Н. Союза.

Адміністрація „Свободи".

Коли у Вашій місцевости нема Товариства чи Братства, що належить до У. Н. Союза, то постарайте ся таке Товариство чи Братство заложити і вписати до У. Н. Союза. По інформації пишіть на адресу:

Ukrainian National Association,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК „СВОБОДИ"?

А може Ваші знакомі потребують?
Ми вишлемо Вам даром.
Пишіть на адресу:

„S V O B O D A"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПОКЛИК ДО УКРАЇНЦЇВ В НЮ ЙОРКУ.

Отсим подаєть ся відома українського загалу в Ню Йорку, що дня 18. вересня 1915 р. зістало основане нове Товариство під назвою „Народна Поміч". Мітінг сего Товариства відбув ся в гали Мілера під числом 134 Іст 7-ма улиця в Ню Йорку, Н. Й., на котрім вибрано слїдуючий уряд: Николай Франчук, предс.; Антін Рольський, заст. предс.; Мафтей Ставчанський, секр.; Юрко Дупей, заст. секр.; Павло Прус, кас.; Іван Гонтарюк, заст. кас.; Дмитро Квасняк, трестіс; Олекса Дутковський і Василь Букатчук, контрольори; Гнат Воський і Макарій Миронюк, дозорці хворих; Войтко Лучків, Ілько Фаліоса, Михайло Деревяний, Никола Делит, Василь Василевич і Стефан Сільський, радні; Петро Федик і Стефан Николин, хорунжі, Мафтей Скварчук, дверник.

Дорогі Родимці! Наше Товариство „Народна Поміч" є товариством бенефітовим, котре виплачує підмогу хорим членам. Наше Товариство належить до найбільшої і найсильнїйшої організації в Америці: Українського Народного Союза. Наше Товариство буде занимати ся просьвітними і політичними справами. Длятого, хто хоче обезпечити свою родину на случай смерти, хто хоче обезпечити себе на случай слабости або якого нещастя, хто почуває себе Українцем, сином великої Вітчини Неньки-України, — хай вступає до нашого Товариства „Народна Поміч" в Ню Йорку, Н. Й.

Нових членів принимаємо на кождім мітінгу, котрі будуть відбувати ся після ухвали Товариства в кожду третю суботу по першім в гали Мілера під числом 134 Е. 7 стр., Ню Йорк, Н. Й.

За Уряд Товариства: Николай Франчук, предс.; Павло Прус, кас.; Мафтей Ставчанський, секр., 420 E. 19 St., New York, N. Y.

Українські Січові Стрільці.

РОСІЙСЬКИЙ ВОЄННИЙ СУД.

(ВІД ВЛАСНОГО ВОЄННОГО КОРЕСПОНДЕНТА).
(Право передруку застерігає собі автор).

Се було в тім часі, як московські війска залили були майже цілу Галичину і господарили в ній як у себе дома.

Я сидів уже шестий тиждень в тернопільській тюрмі та дожидав суду.

Наконець слідство скінчило ся.

Нас двох, то є мене і малого Івана Ратицького, чотирнайцятьлітного хлопця, покликали перед російського офіцира, команданта „разведчіков" (російських шпигунів). Сей офіцир казав нас скувати ланцухами до купи, прикликав трох жандармів і разом з офіциром відвели нас двох на зелізничий дворець. Офіцир ішов на переді, два жандарми по боках, а один позаду.

— Що буде з нами? — поспитав я того офіцира. — Куди нас везете?

— Ви поїдете до Станиславова і там **станете перед воєнним полевим судом 30-го корпусу російської армії.**

По дорозі уложив я собі плян, як маю втікати від сих жандармів. Я хотів заїхати близко Станиславова і аж там втікати, бо в тих околицях маю богато знакомих, у котрих міг би легко скрити ся. Ми повинні були приїхати в ночи до Станиславова — і се було дуже корисне для утечі. Я хотів попросити ся на двір, зайти до виходка, скоренько заперти і защіпити за собою двері, стануди одною ногою на кльозет, другою на отворене вікно — і вискочити підчас їзди з поїзду.

Але се не вдало ся, бо ми чекали в Галичи на поїзд до Станиславова аж до рана і всіли до товарового воза з закратованими вікнами, а крім того жандарми засунули двері від нашого воза.

Я видів, як Москалі вели з нами слідство і з того був певний, що мене засудять на смерть. Длятого постановив утікати за всяку ціну.

Поволи висунув руку з кайданів і держав ланцух в руці. Тоді попросив ся на двір і жандарм відсунув двері. Мені здавало ся, що жандарми не уважають на мене. Тож я пустив з руки ланцух і вискочив з поїзду. Не встиг ще й одного кроку ступити, як за мною вискочив старший жандарм та впер ся мені в плечі і весь наляг на мене. Я бачив, що нічого не вдію і добровільно вернув ся назад до воза.

Ті жандарми, що мене стерегли, нічого мені не робили за те, що я втікав, тільки скаржили ся, що як би я був утік, то вони всі були би пійшли на смерть.

Якийсь инший російський жандарм зі східним лицем хотів мене вдарити, але як я крикнув на него, то він відступив.

Нас обох скували до купи ланцом так сильно, що малий Ратицький стогнав цілу дорогу.

Ми приїхали до Станиславова і зайшли до команданта 30-го корпусу.

Від него повели нас жандарми і два російські офіцири до російської військової тюрми, тої самої, котра давнійше була і тепер є австрійською військовою тюрмою. Вона стоїть при перехрестю улиці Тисьменицької і Камінського.

Мене заперли самого одного окремо від Ратицького. З вікна своєї одиночки бачив я робітню каміняра, що виковує хрести і памятники на кладовище. Дальше видно було станиславівський цвинтар.

Годували нас досить добре, як на тюремні відносини. Зрана чай і салдатського хліба до схочу; на обід приносив салдат гречану кашу зі шкварками, черпав її рукою та накладав на ту дошку, на котрій я спав у ночи. Крім того приносив у брудній бляшаній пігненій путні (коновці) росіл з кавалком мяса. На вечеру давали хліб і чай.

Я був убраний як селянин. Спав у кожусі і кожушку на голій дошці.

В тюремних дверях є отвори, щоби той, хто сторожить, все міг поглянути, що робить арештований. Салдати мали приказ дуже мене пильнувати. Тож скільки разів я глянув на двері, все стрічав ся з впяленим в мене зором вартового-салдата. Найгірше було вечерами і в ночи. Коли я не спав, все відчував на собі пристальний погляд салдата. В ночи зчаста будили мене вартові, що змінювали ся що 2 години і притім сильно стукали прикладами (кольбами) крісів до підлоги.

Цілий час придумував я, в який спосіб маю утікати. Здасть ся, що про се думає кождий у тюрмі. Про волю співасть ся й у російській пісні каторжників, яку я вивчив ся в Тернополи:

„За решоткой я думаю,
Как на свабоду пайду".

Другого дня мого побуту в станиславівській тюрмі прийшов до моєї одиночки високий російський жандарм, що колись давнійше був мене арештував в Станиславові. Тоді засудили мене і вели з суду до команданта Станиславова. Сперед його брами утік я від кубанського козака, що провадив мене. Він стріляв за мною кілька разів, але не вцілив.

Жандарм зачав зі мною дуже приязну розмову, щоби довідати ся, хто мене переховував, як я втік від того козака, і хто мене перебрав за селянина. (Давнійше ходив я в мундурі ученика реальної школи). Та я не дурний сповідати ся російському жандармови і добрих людий пхати у біду. Я сказав, що як втік від козака, то ночував по лісах, а убранє селяньске вкрав.

— А тепер ви хочете ще втікати? — запитав жандарм.

— Я тепер хорий, бо перестудив ся, ночуючи по лісах. Мені тепер нічого не хочеть ся, все мені одно. І втікати не хочеть ся.

— Ну, бачите, від „русскіх" (Москалів) не втічеш! Злапали вас!

І жандарм пійшов.

Третого дня пополудни прийшов російський офіцир з пятьма салдатами, щоби запровадити перед суд нас двох скованих хлопців, одного 14-літного і мене 19-літного.

Офіцир обізвав ся до мене:

— От, який з тебе „русскій" (Москаль)! Ми прийшли тебе і усіх вас освободити, а ти таке робиш, що прийдеть ся наложити головою!

Я тільки поспитав, куди нас поведуть.

— На суд. Перед **полевий воєнний суд 30-го корпусу!** — відповів офіцир.

Нас обох звязали до купи ременем. Кругом обступили нас, крім того салдати з крісами і з багнетами, наложеними на цівки крісів.

Офіцир приказав салдатам:

— Як би котрий з них пустив ся втікати, то сейчас стріляйте!

Я постановив утікати аж з поворотом зі суду і то в такім разі, як мене засудять на смерть. Я придумав, як мав відбути ся втеча. Як би мене засудили на смерть, то тоді кожда утеча добра. Бо як би мене застрілили підчас утечі, то зискую те, що заощаджу собі кілька передсмертних годин. А як би ранили, то взяли би до лічниці, підлічили, і відти я певно втік би. А може якраз вдати ся — і я втечу здоровий.

Довго нас водили по Станиславові, бо не знали, де приміщений суд. Вкінци привели до камениці, де містив ся 2-гий участок поліційний. (Там було передтим австрійське старосто). На першім поверсі радив російський воєнний суд.

Ми ждали довго в коридорі, поки зібрали ся судії. Наперед прийшов православний піп військовий зі своїми знарядами.

Аж о 6-тій годині вечером, дня 4. мая 1915. р. почали нас обох судити. Салдати ввели нас до салі, де вже був зібраний суд. При довгім столі сиділи з трох боків судії, а з четвертого поставлено нас двох. Сидів піп при столі і шість російських офіцирів-судіїв. Командант 30-того корпусу був предсідателем. Між судіями був також один полковник російських козаків, мабуть Українець, старенький сивий дідусь з бистрими очима, орлиним носом та довгими сивими козацькими вусами.

Предсідатель встав і прочитав нам **акт обжалованя.** Там було написано, що я, В. З., „мазепінський січовий стрелок" (то значить Український Січовий Стрілець) „віноват" воєнного шпіонства. Такий самий закид зроблено також Іванови Ратицькому.

— Чи маєте що сказати на свою оборону? — звернув ся предсідатель до мене.

— Так є. І то богато! Передівсім, що я не є „развєдчік" ані шпіон. В салдатськім убраню дістав я приказ висадити у воздух зелізну дорогу. Се не є ніяка шпіонажа. Я не був ніколи звідуном. Козаки перехопили мій „піроксилін" (вибуховий матеріял, екразіт) та мої леґітимації недалеко Осмолоди, коло клявзи Бертянки в калуськім повіті. Я сам утік.

— Чому ви по тій утечі сиділи в Галичині?

— Бо я не виповнив приказу і тому не сьмів вертати до своїх.

— Чому ви ішли з Ратицьким?

— Бо не знав дороги і не міг дістати ся до дому. Випитувати о дорогу невигідно, бо через те звертаєть ся на себе увагу.

— Що ви сказали Ратицькому, беручи його зі собою?

— Я наняв його на службу. Сказав, що у нас є велике ґаздівство, а мій батько пійшов на війну і нема кому робити на поли.

— Ви дали йому які гроші?

—Так. Двайцять корон. (При Ратицькім знайшли Москалі 20 корон і я знав про се).

— Відки дістали ви гроші?

— Я мав їх ще з того часу, як вибрав ся на війну. З дому дістав.

— Прекрасно. А скажіть мені ще, длячого ви, „мазепінскі січові стрелкі" (Українські Січові Стрільці) борете ся проти Росії? Таже Австрія нічого вам не дала, українського університету у Львові не маєте, Поляки вас утискають, Жиди вас їдять...

— **Але Росія не признає нас навіть нацією,** — кажу я.—Поляки дістають від Росії автономію, а нас в Росії переслідують, називаючи Малоросами, а нашу мову „малорусским нарєчієм". Наша мова заборонена в публичнім житю, наше друковане слово терпить найбільші утиски, наші товариства розвязують, цілий наш рух уважаєть ся противзаконним в Росії. А тепер з української части Галичини вивозять наших найліпших людий на Сибір. Москалі заборонили друкувати щонебудь по українськи під загрозою тяжких кар, порозвязували тисячі наших товариств, закрили майже всі наші склепи, хочуть змосковщити навіть нашу народну школу. Ми боремо ся за освободжене України.

Як я се говорив, козацький полковник дивив ся розіскреними очима цілий час пильно на мене та уважно слухав.

Предсідатель перейшов до переслуханя Івана Ратицького.

— Що ти скажеш, хлопче, на свою оборону?

— Я нічого не можу сказати, бо я нічого не знаю. Ми ішли разом і нас — не знаю, чому — увязнили.

— Ти чому ішов з ним? — спитав предсідатель Ратицького, позуючи пальцем на мене.

— Я наймив ся у них на службу.

— Відки у тебе взяло ся 20 корон?

— Вони мені заплатили наперед, аби я не бояв ся іти з ними, аби знав, що вони мені заплатять, не ошахрують.

Тепер звернув ся предсідатель до салдата:

— **Поклич сьвідка!**

Я немало здивував ся, який тут може бути сьвідок. Дивлю ся, приходить той російський офіцир, Поляк, командант російських шпіонів („развєдчіков"), що провадив слідство проти нас. Його заприсягли. Говорив по московськи слова присяги і поцілував православний хрест.

Потім зізнав, що я признав ся йому до шпіонажі в користь Австрії.

— Як ви думаєте, чи Ратицький знав докладно про цілу справу, чи ні? — спитав предсідатель сьвідка.

— На мою думку — знав усе.

Сьвідок вийшов.

Предсідатель спитав, чи я маю що замітити до зізнань сьвідка.

Я сейчас заперечив зміст його зізнань та повторив усе, що говорив на слідстві, то значить, переповів те, що казав тепер на суді.

— Чи Ратицький знав про вашу справу?

— Ні. Я не говорив йому нічого про те все, бо він був би бояв ся іти зі мною.

Предсідатель замкнув поступованє доказове в нашім військово-карнім процесі. Нас вивели на коридор, а в салі почала ся тайна нарада судіїв над присудом.

Нарада була дуже довга і бурлива. Тривала яких дві години.

Часом судії так голосно кричали в дискусії, що аж на коридор було чути. Якийсь голос кричав в мою оборону: „Він не діставав гроший!" А хтось инший говорив проти мене: „Присяга офіцира!"

І знова підняв ся голос, прихильний мені:

— Він робив з патріотизму!

А на те хтось другий крикнув:

— Але той патріотизм ми мусимо вважати державною зрадою!

Ще довго щось голосно говорили; аж наконець утишило ся.

Один із салдатів, що стерегли нас, замітив у голос:

— От тепер житє зі смертю важить ся.

Вийшов якийсь прибічник команданта корпуса і переходячи попри нас, сказав до салдатів:

— Нічого їм не зроблять!

Наконець покликали нас назад до салі, щоби оголосити нам **вирок.**

Усі судії повставали.

Предсідатель став читати:

— В імени його величества царя признаєть ся В. З., австрійського підданого, котрий зі своїми товаришами видавав Австрії розположенє російських війск в Галичині, винним воєнного шпіонства і засуджуєть ся на утрату усіх **прав та на каторжні роботи „до одного года".**

Я здивував ся і питаю:

— На адін ґод? (На один рік?).

А предсідатель поясняє:

— „До однаво ґода" — значить: **на ціле житє, аж до смерти.**

І дальше читає вирок:

— Австрійського підданого, Івана Ратицького, признаєть ся винним воєнного шпіонства і засуджуєть ся на утрату всіх прав та на десять літ тюрми.

Було вже десь пів до 10. години в ночи, як нас вивели.

За нами вибіг якийсь грубий офіцир і кликнув:

— А звяжіть їх добре, аби не повтікали!

Я був дуже радий, що мене не засудили на смерть, бо знав, що мушу колись втічи.

Я підспівував собі цілу дорогу, як нас звязаних вели салдати темними улицями Станиславова до понурої тюрми.

На основі оповіданя Українського Січового Стрільця, В. З., написав

Ростислав Заклинський.

У Камянці, 17. серпня 1915.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Український Народний Союз се одинока українська народна орґанізація, яка відповідає законним вимогам всіх стейтів Злучених Держав і Канади.

Український Народний Союз се одинока українська народна орґанізація, котра приняла справедливу систему плачення членських вкладок після літ.

Український Народний Союз се одинока українська народна орґанізація, яка дає певну запоруку, що зможе сповнити всі свої зобовязаня зглядом своїх членів.

Український Народний Союз се одинока українська народна орґанізація, котра старасть ся також о моральне і просьвітне піднесеннє своїх членів.

Цілию Українського Народного Союза є зєдинити в одну громаду всіх Українців, мешкаючих в Америці, без огляду на їх політичні чи партійні переконаня або релігійні почуваня, нести матеріяльну поміч членам і їх родинам на случай смерти, каліцтва або невилічимої слабости члена, ширити серед своїх членів і їх дітий просьвіту і науку через видаванє часописи, просьвітних книжок і діточої ґазетки.

Членом Українського Народного Союза може стати кождий Українець; мущина у віці до 50 року житя, женщина до 40 року житя.

Вступне до У. Н. Союза без огляду на клясу обезпеченя і вік виносить $2.00. В тій сумі містить ся вже належитість за грамоту, відзнаку, книжочку і статут.

ГОЛОВНІ КОРИСТИ ДЛЯ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА Є СЛІДУЮЧІ:

На случай смерти члена родина померршого члена отримає посмертну запомогу і то в цілости в такій сумі, на яку член був обезпечений.

В Українськім Народнім Союзі є отсих 6 кляс обезпеченя:

Кляса А на	$ 250.00	Кляса С на	$1000.00
Кляса АА на	$ 500.00	Кляса ВВ на	$1500.00
Кляса В на	$ 750.00	Кляса СС на	$2000.00

Мущина може належати до кождої довільної кляси обезпеченя т. є. від $250.00 до $2000.00, а женщина лише до обох перших кляс т. є. від $250.00 до $500.00.

Кождий член платить через ціле житє що місяця сталу вкладку, відповідно до кляси обезпеченя і після віку, в котрім приступив до У. Н. Союза.

На случай каліцтва або невилічимої слабости член отримає **запомогу з фонду убогих** без ріжниці на його клясу обезпеченя після принятої скалі, котра слідує:

За утрату ока	$100.00	За невиліч. слабість річно по $100.00
За утрату руки	$200.00	За менші каліцтва почавши від $ 25.00
За утрату ноги	$200.00	

Кождий член дістає часопись „Свободу" три рази в тиждень і просьвітні видання.

Кождий член Укр. Нар. Союза, мущина чи женщина, має право записати свою дитину до Укр. Нар. Союза і платити за них до „Народного Фонду" по 25 цнт. місячно, за що отримає діточу ґазетку „Цьвітку", а на випадок смерти дитини, родичі отримають посмертну запомогу по своїй дитині в сумі $200.00 на покритє коштів лічення і похорону дитини. Зі сего повинні користати наші члени і записувати свої діти до У. Н. Союза. Для них подвійна користь: за 25 цнт. місячної вкладки обезпечують свою дитину на $200.00 посмертної запомоги, а крім сего дістають для дітий поучаючу ґазетку.

Український Народний Союз виплатив за 21 літ свого істнованя т. є. по день 31-го липня 1915 р. **$1,293,505.00 (один міліон двістадевятьдесять три тисячі пятьсот пять долярів)** посмертного і запомог своїм членам. В однім 1914 році Укр. Нар. Союз виплатив посмертного по померших членах на суму $178.400,00 (сто сімдесять вісім тисяч чотириста долярів). В тім самім році виплачено членам У. Н. Союза за каліцтва і невилічимі слабости запомоги на суму $7.600 (сім тисяч шістьсот долярів). В тімсамім році виплачено родичам по помершихх дітях членів $4.850 (чотири тисячі вісім сто пятьдесять долярів). З повисшого можете переконати ся, що У. Н. Союз осушив неодну слезу нещасливих вдів і сиріт, калік і хорих, даючи їм матеріяльну поміч в найприкрійших хвилях їх житя на чужині в Америці.

Від 1-го січня 1915 р., то значить за послідних сім місяців, Укр. Нар. Союз виплатив посмертних запомог з фонду посмертного по померших членах на суму $46.680.72 (сорок шість тисяч шість сот вісімдесять долярів і 72 цнт.). За тойсам час виплачено запомоги з фонду убогих за каліцтва і невилічимі слабости членам Укр. Нар. Союза на суму $4.165.00 (чотири тисячі сто шістьдесять пять долярів). **Тут треба пригадати, що члени, які взяли запомогу з фонду убогих в р. 1915, свого посмертного не нарушили.** Їх посмертне як було, так і тепер є ціле; воно не зменьшило ся через побране запомоги. Члени, які взяли запомогу з фонду убогих, мають повне право до свого посмертного. Над сим варто подумати і застановити ся, чи є се чесні люди, котрі горлали на всі заставки, що Укр. Нар. Союз не дає запомог своїм членам за їх житя на випадок каліцтва або невилічимої слабости. Висше наведені числа самі за себе говорять.

За діти Укр. Нар. Союз в часі сім місяців т. є. від часу уведеня в житє нової реформи по день 31-го липня с. р. виплатив родичам посмертне по їх померших дітях на суму $1.400.00 (тисяч чотириста долярів). Що тепер скажуть ті панове, котрі кричали, що Укр. Нар. Союз не виплачує посмертного по померших дітях?

Крім повисших запомог Укр. Нар. Союз виплатив досить поважну суму на просьвітні цілі як: на стипендії, просьвітні видавництва, книжки, жертви і т. п.

МАЄТОК УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З днем 31-го липня 1915 р. У. Н. Союз числив 6.003 членів, а власний маєток в тімсамім часі виносив **$213.034.78.**

БІЛЯНС

з днем 31-го липня 1915 р.

Стан чинний:		Стан довжний:	
Готівка	126.901.54	Фонд посмертний	41.462.96
Морґечі	51.250.00	„ резервовий	109.387.80
Реальність	19.500.00	„ адміністраційний ...	43.436.13
Друкарня	25.350.00	„ убогих	9.045.53
Бонди	49.515.00	„ Народний	9.702.36
		„ сирітський	59.481.76
	272.516.54		**272.516.54**

Треба згадати, що Укр. Нар. Союз, перевівши реформу законної і справедливої системи, буде з кождим часом зростати в силу. Його будучність законно і фінансово обезпечена.

Чиж не варта належати до У. Н. Союза? Тож хто дотепер не мав спосібности стати членом У. Н. Союза, нехай старасть ся вступити до У. Н. Союза, але нині. Не відкладайте до завтра, — бо ніхто не знає, чиє завтра.

Закладайте нові відділи Укр. Нар. Союза в тих місцевостях, де ще нема відділів нашої орґанізації.

Ті, що вже належать до У. Н. Союза, приєднуйте нових членів до Українського Народного Союза.

Записуйте свої діти до Українського Народного Союза.

Коли хто вже є членом У. Н. Союза, має старати ся, щоби: кожда особа в його фамілії належала до У. Н. Союза, щоби його краяни, знакомі і приятелі належали до У. Н. Союза.

По всі інформації в справі У. Н. Союза сейчас напишіть до Головної Канцелярії У. Н. Союза на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Box 76, Jersey City, N. J.

КАСОВИЙ ЗВІТ УКР. НАР. СОЮЗА

за серпень 1915 р.

Відділ		впл.	Відділ		впл.
1.		271.71	209.		69.06
2.		82.05	210.		22.34
3.		13.65	211.		30.71
4.		76.01	213.		87.80
6.		12.76	214.		15.18
7.		59.42	215.		32.39
8.		8.17	217.		100.52
9.		13.87	218.		78.36
10.		146.79	220.		27.67
11.		7.76	221.		147.55
12.		126.30	223.		26.68
13.		42.94	224.		20.95
15.		26.72	225.		48.58
16.		38.19	228.		20.14
17.		13.69	229.		117.00
18.		36.83	230.		27.16
19.		16.08	233.		28.88
22.		30.13	234.		41.56
24.		24.12	235.		55.00
25.		14.52	237.		83.32
28.		40.70	238.		6.40
29.		100.20	239.		100.72
30.		12.29	240.		21.75
38.		134.25	241.		23.49
39.		39.12	243.		21.96
41.		28.04	244.		25.22
42.		26.99	245.		13.06
43.		10.32	246.		16.68
45.		55.80	247.		71.60
47.		46.92	248.		20.13
50.		15.74	250.		10.38
51.		21.72	251.		37.99
52.		24.66	254.		42.06
53.		18.09	255.		32.97
56.		41.11	256.		15.17
57.		52.82	258.		12.82
63.		154.95	259.		56.13
65.		88.89	261.		22.36
66.		57.86	262.		13.58
67.		30.95	263.		9.69
69.		34.86	270.		59.30
70.		150.38	271.		8.08
71.		23.73	274.		29.36
73.		13.28	276.		54.50
76.		97.22	277.		29.61
77.		16.73	278.		35.65
78.		35.96	282.		38.50
79.		16.38	283.		35.09
81.		63.15	286.		15.11
82.		44.78	288.		32.71
85.		12.50	290.		24.13
86.		64.55	291.		31.98
87.		51.94	292.		73.07
89.		6.14	293.		9.03
90.		13.69	295.		24.10
91.		92.56	300.		88.97
96.		24.59	301.		69.08
98.		53.43	303.		12.62
99.		62.04	305.		25.21
102.		114.75	308.		17.79
104.		95.68	314.		11.81
105.		43.66	315.		18.04
106.		137.19	316.		68.31
109.		93.00	317.		50.10
112.		20.95	318.		27.13
113.		45.06	320.		3.06
117.		68.88	321.		27.57
123.		20.30	322.		25.24
124.		22.08	323.		41.84
125.		20.45	324.		20.07
127.		61.64	326.		58.30
128.		32.20	330.		39.75
132.		40.73	332.		23.25
133.		126.49	334.		7.12
135.		17.02	336.		51.64
136.		34.36	338.		81.31
137.		16.94	339.		45.28
138.		14.88	341.		19.28
140.		14.45	342.		26.84
142.		70.41	344.		17.88
145.		14.46	346.		10.36
146.		39.03	347.		16.25
147.		55.10	349.		29.42
148.		14.02	350.		48.15
149.		34.15	351.		16.85
150.		16.40	354.		23.13
151.		43.00	355.		34.12
155.		123.20	357.		15.22
160.		72.28	360.		38.22
162.		14.16	363.		34.33
165.		44.30	364.		9.16
168.		40.78	365.		40.44
170.		101.88	367.		27.01
171.		9.99	369.		32.11
173.		35.58	370.		16.17
174.		21.15	371.		22.34
175.		64.85	379.		23.02
178.		25.39	380.		19.59
179.		61.91	381.		11.70
180.		4.09	384.		23.12
181.		15.28	385.		20.33
186.		70.65	386.		15.41
191.		37.92	388.		16.60
192.		15.31	391.		28.71
195.		24.88	392.		11.47
198.		13.11	393.		18.14
200.		32.28	395.		3.65
202.		18.82	396.		26.11
203.		28.59	400.		49.81
205.		27.12	401.		23.82
206.		36.38	402.		29.00

Вкладки членів за діти	398.90
На сплату морґечів	4.000.00
Процент від морґечів	104.77
Приходи друкарні	5.040.93
На сплату капіталу	50.00
„Свобода" процент від позички	63.38
Рент від дому У. Н. С.	140.00
Сирітських частий	897.60
Разом	19.670.15

РОЗХОДИ:

Посмертне по бл. п.:

Калинчак Василь, від. 380	997.20
Папуґа Іван, від. 99	1.000.00
Матвіїв Васько Іван, від. 99	500.00
Маринчак Йосиф, від. 222	200.00

Запомоги з фонду убогих:

Стефан Матлаґа, від. 65	75.00
Григорій Фенчин, від. 300	50.00
Яким Оресик, від. 271	75.00
Варвара Копча Горощак, від. 2	50.00
Томко Ковальський, від. 28	50.00
Григорій Парибус, від. 282	25.00
Іван Сачко, від. 4	75.00
Андрій Николаєвич, від. 102	75.00
Андрій Кінах, від. 53	50.00

Сирітські части:

Михайло Пила, від. 203	300.00
Катерина Матиїшин, від. 261	300.00

Адміністраційні видатки:

Платня головних урядників	290.00
Платня головного опікуна	65.00
Платня помічника	60.00
Рент за серпень	30.00
Видатки офісові і адміністраційні	132.22
„Свобода" за серпень	605.70
„Свобода" за статути	2.042.91
Адвокат за справи правні	229.39
„Просьвіта" на стипендії і видавництва	744.59
Укр. Нар. Рада на Черв. Хрест	500.00
Розходи друкарні	2.788.53
Разом	11.310.54
Готівка з кінцем липня	126.901.54
Прихід в серпни	19.670.15
Разом	146.571.69
Розходи в серпни	11.310.54
Готівка з кінцем серпня 1915 р. остала	135.261.15

БІЛЯНС

з днем 31. серпня 1915 р.

Стан чинний:

Готівка	135.261.15	
Морґечі	47.250.00	
Реальність	19.500.00	
Друкарня	25.300.000	
Бонди	49.515.00	**276.826.15**

Стан довжний:

Фонд посмерт.	45.676.54	
„ резерв.	110.129.47	
„ адмін.	43.635.47	
„ убогих	8.822.48	
„ народний	8.772.83	
„ сиріте.	59.789.36	**276.826.15**

Невиплачені посмертні запомоги за членів померших по день 31. серпня 1915, числять $21.322.08.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.
А. Шаршонь, гол. кас. У. Н. С.
С. Ядловський, г. ф. секр. У. Н. С.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Папуґа Іван, член від. 99. Вступив до У. Н. Союза 23-го червня 1908 р. Походив з села Таурів, повіт Бережани, Галичина. Забив ся в майнах дня 15-го липня 1915 р.

Ґінда Михайло, стар., член від. 209. Вступив до У. Н. Союза 21-го грудня 1908 р. Походив з села Виски, повіт Сянок, Галичина. Забитий треном дня 4-го липня 1915 р.

Веселик Павле, член від. 277. Вступив до У. Н. Союза 29-го червня 1912 р. Походив з села Прошова, повіт Тарнопіль, Галичина. Помер на сухоти дня 18-го серпня 1915 р.

Зохнюк Стефан, член від. 301. Вступив до У. Н. Союза 25-го мая 1911 р. Походив з села Кустин, повіт Броди, Галичина. Помер на сухоти дня 3-го вересня 1915 р.

Калінчак Василь, член від. 380. Вступив до У. Н. Союза 28-го січня 1914 р. Походив з села Грозьова, повіт Добромиль, Галичина. Помер на запаленє дня 17-го липня 1915 р.

В. І. П.

РОДИМЦІ! СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ І НА ДАР ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ!

ЗРАДНИК
ПУБЛИЧНА ОПІНІЯ
РУБЛІ

Пятно.

КАЦАП: Що ти хочеш від мене? Чого ти мене так мучиш? Я і так нещасливий, а ти ще пятно мені випалюєш на чолі!?!

ПУБЛИЧНА ОПІНІЯ: Се тобі належить ся! Ти собі се заслужив за зраду рідного народа!! Заслужена заплата, чи вона солодка чи гірка, нікого ніколи ніде не мине! З тим пятном ти підеш усюди, куди ступиш! Я знаю, що се болить, але годі! Твоє чоло мідяне, витерте, від горяча розпікає ся і болить!

КАЦАП: А чи не можеш, немилосерна невісто, увільнити мене від тих мук тяженьких?!! Я тобі заплачу! Дам тобі отсей мішок срібних рублів!

ПУБЛИЧНА ОПІНІЯ: Нещасний! Не треба мені твоїх проклятих сребреників! Мене не підкупиш! Така, що дасть ся підкупити твоїми сребрениками, не є — публична опінія. Се наємниця за гроші; служить вона раз тому, а другий раз сему. Вона є публична, але — продажниця, а не опінія. Загал нею погорджує і його публична опінія соромить ся її!

КАЦАП: То ті ґазети, що мене хвалили, се продажниці за гроші, а не публична опінія?!!

ПУБЛИЧНА ОПІНІЯ: Так, так, нещаснику! Загал людий не є зіпсутий, лише його відпадки, до яких ти належиш. Розумієть ся, що такі відпадки не признають ся, що вони відпадки, але кажуть і голосять, що вони — загал, а їх ґазети — се голос загалу, се нібито публична опінія! Колиж би ти, нещаснику, зрозумів і пізнав правду, то пізнав би також, яку страшну брехню голосять ті відпадки людскости!

КАЦАП: Я вже пізнав з твоїх слів, немилосерна невісто, і хочу покинути тото стадо відпадків людскости! Я хочу видістати ся з їх багна і стати чоловіком! Порадь мені, як се зробити! Я виджу по тобі, що маєш велику силу і гадаю, що ти можеш зробити то велике діло для мене! Не дай мені, немилосерна невісто, Каїном блукати і тиняти ся по тім яснім проміннстім сьвіті, а позволь мені іти спокійно з чистим чолом, чистими руками і чистою душею поміж сьвіт і люди! Нехай в день ясний не меркне мені сонце! Нехай його проміня будуть і для мене, так само як для всіх людий!

ПУБЛИЧНА ОПІНІЯ: Кличеш мене „немилосерна невіста"! Я дійсно немилосерна для підлих і злих людий, котрих властиво і не слід причисляти до людий! Але глянь: Я буду милосерна, як ти покаєш ся, поправиш ся і зміниш ся та станеш наново таким чоловіком, яким тебе привела була мати на сьвіт Божий!

КАЦАП: Зроблю так, лиш подай мені спосіб, як мені відкупити ся за ті страшні гріхи мої!

ПУБЛИЧНА ОПІНІЯ: Твої гріхи є проти цілого людства і твого народу рідного, який ти зрадив і покинув, а запродав ся ворогам його! Але, нещаснику, не гадай, що прощанє їх можна відкупити за гроші! Сребреники — се Юдингріш! Кинь їх у безвісти, нехай і слух за ними пропаде, бо то жерело всього злого! Як я казала, чоловіком станеш наново, коли поправиш ся! Покай ся; виречи ся кацалства; присягни, що не будеш більше зраджувати свого рідного народа; зложи обіт, що будеш його вірним і добрим сином, що йому служити-меш, а не його ворогам, що не будеш плювати на рідну мову і, що буде вона тобі сьватою, — тоді станеш наново чоловіком і сином свого народа, а я буду милосерною невістою і зможу се страшне пятно з твого чола!!!

ДО ВІДОМА УКРАЇНЦІВ В ШІКАҐО.

В суботу вечером дня 25. вересня с. р. відбудеть ся у великій гали „Вест Сайд Одіторіюм", ріг ул. Тейлор і Рейсін Аве., **ВЕЛИКЕ ВІЧЕ**, на котрім між иншими бесідниками буде промовляти славний російських революціонер **І. Брилйон**, що перебував понад 10 літ в страшній московській каторзі, з якої недавно утік і дістав ся щасливо до Америки. **Вступ 15 і 25 цнт.** На се віче запрашає всіх людий доброї волі — **Запомогове Товариство для політичних вигнанців і полонених в Росії.**

ПОДЯКА.

Я член 203. відділу У. Н. Союза в Бруклин, Н. Й., складаю сердечну подяку У. Н. Союзови і його Головним Урядникам за уділену мені підмогу з фонду убогих. Най жиє У. Н. Союз на многі літа!

Павло Войтович.

ВАЖНЕ ДЛЯ БУВШИХ КРЕДИТОРІВ БАНКУ Л. В. ШВЕНКА.

Важний мітінґ в справі упавшого банку Л. В. Швенка відбудеть ся дня 29. вересня с. р. о год. 9-тій перед пол.'в кімнаті ч. 405 (четвертий поверх) у почтовім будинку в Бруклині. — Другий такий мітінґ відбудеть ся в тім самім місци і в тій самій годині дня 30. вересня с. р.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 160, повідомляє своїх членів, що триквартальний мітінґ відбуде ся в неділю дня 26. вересня с. р. о 1-шій годині по Службі Божій. Неявивший ся член зістане виключений з Братства і з У. Н. Союза. — М. Фтомин, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сошествія св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членів, що триквартальний мітінґ відбуде ся дня 26. вересня с. р. в гали церковній, точно о 2-гій годині. Є важні справи до полагодженя, тож котрий член не явить ся, заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — І. Вовк, предс.; Д. Яворський, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за каждочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

Пошукую у важній справі **ЄЛЕНУ САХАРЧУК** з села Камінки, повіт Серет, Буковина. Перед роком перебувала в Монтреал, Канада. Хто би о ній знав або вона сама зволить зголоситись на адресу: Peter Lazarenko, P. O. Ardberg, Robertson, Ont., Canada. 110-112

ПОШУКУЮ СВОЇХ БРАТІВ І СЕСТЕР. Імена братів: Никола, Григорій і Михайло Ґолембин; імена сестер: Анна Ґолембин і Варвара і Марія Сачко. Вони перебували в Бруклині і Філядельфії. Хто би о них знав, або вони самі, нехай зголосить ся на адресу: Mike Golembyn, P. O. Cookville, Alta., Canada. 111-113

Пошукую **МАРІЮ ШИДЛОВСЬКУ**, котра приїхала перед трема роками до Вінніпеґу і там перебувала ще донедавна під ч. 336 Каліней ул. Вона походить з села Ожомля, пов. Яворів. Хто би про ню знав, або вона сама, зволить зголоситись на понизшу адресу. За подане її адреси дам $2.00 нагороди. Hrynko Bilowus, c/o Ruska Knyharnia, 207 York St., Toronto, Ont., Can. 112-13

Пошукую своєї жени **САНДИ СОРОЧАН**, з села Раранче, пов. Чернівці. Вона виїхала від мене з Монтреал, Кан. перед 5-ма місяцями. Як поверне — всьо їй прощу. Хто би знав, де вона перебуває, зволить повідомити мене: Iwan Sorochan, 145 Meligton St., Montreal, Que., Can. 112

Пошукую **АННУ ТРАВІНСЬКУ** родом з Підгородя, пов. Рогатин, Гал. Має перебувати тепер в Нюарку, Н. Дж. Хто би знав її адресу, зволить зголоситись до: Michael Bozejowski, 182 — 11th Street, Jersey City, N. J. 112-13

Пошукую свого брата **ВАСИЛЯ ШПАКА**, родом з села Самолусковець, пов. Гусятин. Передше перебував в Канаді в Торонто, Онтаріо, а опісля виїхав до Злучених Держав. Хто би о нім знав, або він сам, нехай зголосить ся на адресу: Mr. Harry Spacky, Box 316, Newmarket, N. H. 112-14

Де є мій муж **АЛЕКСАНДЕР АҐРЕС**, з Голубічка, пов. Збараж, Галичина. В послідне я мала вість від него в грудни 1914 р. Замешкував під ч. 1539 Ґеркамаєр стр., Гавстон Гайтс, Тексас. Хто би про нього знав най донесе на адресу: Maria Agres, 73 Panet St., Montreal, Can. 112

Пошукую **ЙОСИФА ІВАНЦЯ**, походить з Сокаля (Гал.). Нехай зголосить ся на адрес: M. Chmielowski, Box 362, Manchester, N. Y. 112

Пп. **В. БАВОЛЯК** з Актон, Онт., **В. КОЗА** з Савона, Б. Кол. і **В. КАЧУРОВСЬКИЙ** з Вінніпеґ, Ман. зволять подати свої докладні адреси до адміністрації „Свободи". Справа дотичить висланої ними передплати на „Свободу". 109—

ДО ВІДОМА УСІМ УКР. ЧИТАЛЬНЯМ

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ І КАНАДІ.

В сім тяжкім часі хочемо прийти вам в поміч і дати вам змогу читати гарні книжки за дешеві гроші. Спеціяльно для українських читалень даємо нечуваний опуст на книжках. Єсли хочете користати з сего опусту, то пишіть сейчас до нас по услівя, бо така знижка не довго буде тривати.

Пишіть на адресу: 109ч16

UKRAINIAN BOOK STORE,
701 W. Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

ЦІННИК КНИЖОК,
які можна дістати в друкарни „Свободи":

Абу Касимові капці. — Арабська казка Написав Іван Франко. — Ціна 30 цт.
Американський гимн „Май Контри" під нотами в українськім перекладі. — Ціна .... 10 цнт.
Американець, веселий образ з житя народу зі співами, в трох діях. — Ціна .... 15 цнт.
Американські трости. — Ковбок. (Казка.) — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 15 цнт.
Амалюнґа. — Займаюче оповідане з часів боїв між Европейцями а Індіянами в півн. Америці. — Ціна 20 цнт.
Байки-небилиці. — Ціна ...... 10 цнт.
Букварь для дітий першого року науки. — Ціна враз з пересилкою 30 цнт.
Блудний син. Образ з житя виселенців в Америці у 4 актах зі співами. — Ціна .... 25 цнт.
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 15 цнт.
Вічевий співаник. — Ціна .... 5 цнт.
Вертеп. Сценїчна картинка для колядників, що ходять по хатах в часі Різдвяних Сьвят. — Ціна .... 5 цнт.
В неволі темноти. — Комедія з житя русько-американського народа в 3 актах. — Ціна .... 25 цнт.
Весела книжочка з 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна .... 35 цнт.
Вихованець. Народна комедія в 3. діях зі співами і танцями. — Ціна 25 цнт.
В старім і новім краю. — Образ з сучасного житя в 4-ох відслонах. Дуже весела штука для аматорських театрів. — При кінци сеї книжки находить ся сьмішне оповідане „Сьвадник". — Ціна .... 25 цнт.
Вода в природі. — Умірковавний та щирий. (В. Винниченко). — Заграй. — Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 20 цнт
Галка смерти. — Ціна........ 5 цнт.
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий. — Ціна .... 10 цнт
Галицькі анекдоти. (Гумор. оповіданя) — Ціна .... 10 цнт
Геновефа. — Ціна .... 30 цнт
Дещо про звірята, рослини, каміне і сквн. — В сій книжці находить ся около 200 цікавих образків звірят, птахів і риб з докладним описом, де вони жиють. — Ціна .... 30 цнт
Дещо про права і суди в Злуч. Державах, а особливо в стейті Пенсильвенії — Ціна .... 10 цнт
Дорога до сьвідомости: Капітал і праця — Ціна .... 10 цнт
Дорога до сьвідомости: Борба клас і для чого робітники орґанізують ся. — Ціна .... 10 цнт
Два брати, з байок Братів Ґріммів — Ціна .... 15 цнт
Еміґрант. — Дуже веселі пригоди в житя еміґранта. — Ціна ...... 15 цнт
І. Жовнір. — ІІ. Оферма. Новела з військового житя. — Ціна ...... 10 цнт
Житє Ісуса Христа $1.25
Житє і твори Івана Франка.—Ціна 10 цнт
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини праці і житя в Америці. — Ціна .... 15 цнт
Журавлі. — Зміст: Журавлі (вірш). Заступник (оповідане). Новітні гайдамаки (вірш). Пісні про Канаду. Пайлот Бют, оповідане про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере ся за тепло. — Ціна .... 15 цнт
Жіночий names, індіянська казка. Невданий линч, оповідане. — Ціна 15 цнт
Жінка і її значінє в суспільнім житю — Сільський хірурґ (3 ілюстрації) Смерть отаманова. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна 15 цнт
Жителї Марса. — Ціна ...... 10 цнт
З кого ся насьмівають, з того люди бувають. — Посол Петришин. — Модний адвокат. Збірка оповідань. — Ціна .... 10 цнт
З ріжних нив. — Зміст: Вся людська твар в хвалою прийде (вірш). Чого нам дійсно потреба. Не плоти ради, не шкоди (вірш). Найбільший духовний поет (Данте Аліґієрі). Михайло Петрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть ітп шапки? Ангел та пустельник (оповідане). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта.—Ціна 15 цнт
За сестрою. — Є се найгарнійше оповідане з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке тепер вийшло на американській Руси. — Ціна .... 35 цнт
Зуб за зуб (оповідане). — Бом (з калифорнійського житя). Судьба сьвітів Назва „Русини". — Ціна .... 10 цнт
За вольности України. — Ціна ... 5 цнт
Іцко-Сват, комедія в 1. дії.—Ціна 10 цнт
Іван Дурак та инші оповідання. Ціна 25 цнт
Історія заложення Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сьміють ся з пяної людини. Як Сніжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (Індійська казка). — Свати. Дні нашої слави і недолі — Ціна 15 цнт
Казки за циганів — Ціна .... 10 цнт
Казки про жидів. — Зміст: Як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. — Мужик з жидом в спілці. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина правував. — Ціна .... 15 цнт.
Книжочка рахункова. — Дуже практична книжочка до обчислюваня всяких рахунків; вона є пожиточна так для бизнесменів як і для робітників. З додатком деяких цікавих відомостий. — Ціна .... 30 цнт.
Коротка історія Руси до зруйнованя Січи. Містить богато образків руських князів і гетьманів. — Ціна .. 10 цнт.
Конець „Тітаніка", правдивий опис морської катастрофи. — Ціна ..40 цнт.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.